

ΣΥΡΙΖΑ: η στρατηγική της κολακείας και το τέλος των κινημάτων
του Αντώνη Δρακωνάκη

Κόμμα και εκλογική βάση

Δεν είμαστε σοσιαλδημοκράτες [...]. Η σοσιαλδημοκρατία είναι καπιταλισμός με ευγενικό προσωπείο. Βασίζεται στις ίδιες σχέσεις παραγωγής, στο ίδιο σύστημα αξιών. Σκοπό δεν έχει την κατάργηση της εκμετάλλευσης ανθρώπου από άνθρωπο, αλλά την άμβλυση των ταξικών διαφορών για τη διατήρηση του συστήματος, για την εδραίωση του μονοπωλιακού κι ιμπεριαλιστικού καπιταλισμού. Γι' αυτό οι περιθωριακές αλλαγές, που προωθεί η σοσιαλδημοκρατία, αλλαγές που αποσκοπούν στη συγκάλυψη των αντιθέσεων και των αδυναμιών του συστήματος, δεν αποτελούν βήματα προς τον σοσιαλισμό, αλλά αντίθετα μέτρα για την αποσόβησή του [...]. Και κάτι που δεν θα' πρεπε να ξεχάσουμε: τα σοσιαλδημοκρατικά πειράματα είναι εφικτά στα μητροπολιτικά κέντρα του καπιταλισμού όπου υπάρχουν οι δυνατότητες για 'ευγενικά προσωπεία'. Σε εξαρτημένες περιφερειακές χώρες όπως η Ελλάδα, τέτοια περιθώρια δεν υπάρχουν. – Ανδρέας Παπανδρέου, 1975 [1]

Στο ίδιο μήκος κύματος με τις απόψεις που θέλουν τον ΣΥΡΙΖΑ να αποτελεί το νέο ΠΑΣΟΚ, δεν θα' ταν παράλογο να περιμένουμε δηλώσεις όπως αυτή του Α. Παπανδρέου από τα χείλη του κυρίου Τσίπρα· μολαταύτα, αυτό δεν συνέβη ποτέ. Όσο κι αν ένα (μπερδεμένο) μειοψηφικό κομμάτι του ΣΥΡΙΖΑ προσπαθεί φειδωλά να επαναφέρει τη λέξη «καπιταλισμός» (άρα και τον αντικαπιταλιστικό λόγο) στη σύγχρονη ορολογία του κόμματος, ο ΣΥΡΙΖΑ την τρέμει· αντ' αυτού, προτιμά να μιλά για «νεοφιλελευθερισμό» την ίδια στιγμή που συνδιαλέγεται επίσημα με το κεφάλαιο στους διαδρόμους του ΣΕΒ (Σύλλογος Ελλήνων Βιομηχάνων). Η αδυναμία λοιπόν -και επιλογή- του ΣΥΡΙΖΑ να μην αρθρώσει, έστω και στοιχειωδώς, κάποιο σοβαρό αντικαπιταλιστικό λόγο, αποδεικνύει ότι φοβάται να φτάσει ακόμα και στα επίπεδα της παπανδρεϊκής «επαναστατικής» ρητορικής, γεγονός που δεν πρέπει να περάσει απαρατήρητο.

Ο ΣΥΡΙΖΑ δεν μπορεί να γίνει το νέο ΠΑΣΟΚ, τουλάχιστον όχι σε όλα τα επίπεδα· κι αυτό όχι μόνο γιατί ο ηγέτης του φοβάται να οξύνει ιδεολογικά τον λόγο του, όπως έπραττε θεαματικά ο κύριος Α. Παπανδρέου, αλλά γιατί ο πρώτος δεν έχει το πορτοφόλι του δεύτερου. Η σοσιαλδημοκρατία του Παπανδρέου, φύσει αντεπαναστατική και δημαγωγική, βασίστηκε σ' ένα γεμάτο κρατικό θησαυροφυλάκιο, προκειμένου να εξαγοράσει την κοινωνική συνείδηση· ενέπνευσε, δηλαδή, με πεντοχίλιαρα τα «πεινασμένα» πλήθη, υποκαθιστώντας τα βιβλία και τους κοινωνικούς αγώνες. Βασιζόμενο στις «δωρεές» κρατικού χρήματος, τη γενικευμένη κολακεία, τον φθηνό πατριωτισμό και τον ψευδεπίγραφο ριζοσπαστικό λόγο, το ΠΑΣΟΚ του '81 κατάφερε να εξασφαλίσει την κοινωνική συναίνεση και, κατ' επέκταση, τη διακυβέρνηση της χώρας για αρκετό διάστημα.

Αντιστοίχως, με την ίδια ακριβώς συνταγή αλλά χωρίς δραχμή στο ταμείο, ο ΣΥΡΙΖΑ επιδιώκει να καταλάβει τον κρατικό μηχανισμό. Ακόμα όμως κι αν καταφέρει να εμπνεύσει προεκλογικά, δεν έχει τον «παρά» για να κρατήσει τους ψηφοφόρους του στη συνέχεια.

Αυτό που δεν έχει καταλάβει ή κάνει πως δεν καταλαβαίνει ο ΣΥΡΙΖΑ, είναι ότι το κενό μεταξύ κόμματος και ψηφοφόρων, που χαρακτηρίζει κάθε διαχωρισμένο πολιτικό μόρφωμα όπως ένα κόμμα – η έλλειψη δηλαδή οργανικής σχέσης μεταξύ φορέα και κοινωνίας- αποκαθίσταται είτε με επαναστατική αλλαγή είτε με χρέμα. Στην περίπτωση μιας επίδοξης σοσιαλδημοκρατίας (ΠΑΣΟΚ '81, ΣΥΡΙΖΑ τώρα), προϋποθέτει το δεύτερο. Όσο κι αν ο ΣΥΡΙΖΑ καλεί τους ψηφοφόρους του να ενεργοποιηθούν και να στηρίξουν έμπρακτα τον αγώνα για την αναγέννηση της χώρας, το εν λόγω κοινό δεν παύει να είναι μέχρι σήμερα, πάνω απ' όλα εκλογικό, άρα αποστασιοποιημένο από τους κοινωνικούς αγώνες, διαχωρισμένο από τη ζωή και την εργασία του και αλλοτριωμένο από την ετερονομία της κοινωνικής πραγματικότητας. Δεν μπορεί, λοιπόν, να μετατραπεί από τη μια μέρα στην άλλη, σε ένα ενεργό πλήθος, εμπνευσμένο από τα «ριζοσπαστικά» προτάγματα μιας νέας (sic) πολιτικής δύναμης, τη στιγμή, μάλιστα, που αυτή η δύναμη δεν έχει καν πραγματικά ριζοσπαστικά προτάγματα που θα μπορούσαν ίσως να γεννήσουν ένα κίνημα, αλλά εκκλήσεις για ανώδυνα τσιμπήματα στο σώμα ενός ασθμαίνοντος καπιταλισμού. Ο ΣΥΡΙΖΑ των 1.655.086 ψήφων δεν αποτελεί ούτε κατά διάνοια κίνημα, αντιθέτως θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ένα εκλογικό «αντι-κίνημα».

Αν από το 26% (εκλογές Ιουνίου 2012) του ΣΥΡΙΖΑ, αφαιρέσουμε το 4,5% της περιόδου πριν το 2012, μένει ένα 21,5% που δεν αποτελεί παρά ένα άρτι αποκτηθέν εκλογικό εμπόρευμα, εξαγορασμένο με κολακεία και «ενωτισμό». Σε ποια βάση όμως να ενωθούμε; Ο ΣΥΡΙΖΑ απαντά: α) εθνική ενότητα, β) ενότητα των προοδευτικών δυνάμεων του τόπου. Μπορεί το δεύτερο να μην χρήζει ιδιαίτερου προβληματισμού, σε ό,τι αφορά όμως το πρώτο, έχει ενδιαφέρον να σταθούμε για λίγο και να αναλογιστούμε την καθολικότητα της πατριωτικής ρητορικής στο πεδίο της πολιτικής στην Ελλάδα:

Υπήρξαν βέβαια και (αριστερές) μειοψηφίες [στην Ελλάδα], οι οποίες στήριξαν τις δικές τους αξιώσεις κυριαρχίας σε διεθνιστικά ιδεολογήματα, όμως αυτές ποτέ δεν μπόρεσαν, ακριβώς γι' αυτόν τον λόγο, να ασκήσουν ευρύτερη επιρροή – κι όποτε την άσκησαν, αυτό έγινε επειδή υιοθέτησαν (και) πατριωτικά ή εθνικά συνθήματα.[2]

Συνομιλώντας με μέλη που είναι στο κόμμα από την εποχή του Συνασπισμού, θα ακούσουμε ότι προφανώς ο Τσίπρας και τα στελέχη του κόμματος δεν είναι αφελή· δεν στηρίζουν ιδεολογικά καμιά εθνική ενότητα εις βάρος μιας προοδευτικής-αριστερής κοινωνικής συσπείρωσης· αλλά πώς αλλιώς μπορείς να βγεις κυβέρνηση αν δεν αποκτήσεις μια έστω στοιχειώδη, πατριωτική ρητορική; Απ' αυτό, φαίνεται ξεκάθαρα και ο κεντρικός στρατηγικός πυλώνας, πάνω στον οποίο δομήθηκε ο νέος ΣΥΡΙΖΑ σε όλα τα θεματικά πεδία: «όλοι μέσα» και βλέπουμε.

Μετά το 26% ο χρόνος πίεζε και το κόμμα βρέθηκε μπροστά σε δύο επιλογές· ή θα διατηρούσε ένα αυτόνομο αριστερό προφίλ, κρατώντας αποστάσεις από τη δυναστεία της κεντρο-αριστεράς ή θα γινόταν το πιο «ατίθασο» κομμάτι της και, συνεπώς, ένα κόμμα εξουσίας. Φυσικά επέλεξε το δεύτερο: άμβλυνση των πολιτικών συγκρούσεων (ενωτισμός), ιδεολογική εκχειρία υπό το βάρος του αντιμνημονιακού λαβάρου (βλ. φλερτ με Ανεξάρτητους Έλληνες), διαμόρφωση κυβερνητικού image (απορρόφηση των «καθαρών» του ΠΑΣΟΚ), διαταξική κολακεία (συνομιλίες με ΣΕΒ), δηλώσεις νομιμότητας στην ΕΕ και φθηνός πατριωτισμός με νεανικό προφίλ.

Με αυτά τα τερτίπια, ένα κόμμα που, μέχρι πρότινος, εξέφραζε -είναι αλήθεια- ένα πραγματικά προοδευτικό (και μέχρι εκεί) κομμάτι της ελληνικής κοινωνίας (αν και με μηδενική εσωτερική συσπείρωση), αποφάσισε να τους εκφράσει όλους. Πήρε, λοιπόν, το ρίσκο να δομήσει ένα πολιτικό μάρφωμα με ατροφικό κορμό και μεγάλο κεφάλι· ένα πολιτικό μάρφωμα που επιχειρεί να βολέψει στο ίδιο σώμα, το κυβερνητικό και το κινηματικό προφίλ· δεν βρισκόμαστε όμως στη Νικαράγουα των Σαντινίστας.

Με λίγα λόγια, αυτό που θέλουμε να καταδείξουμε είναι ότι ο ΣΥΡΙΖΑ στηρίζεται σε μια σαθρή εκλογική βάση -και μάλλον εκεί θα παραμείνει- που θα τον προδώσει στην πρώτη ευκαιρία. Κι αυτό γιατί, αφενός δεν προέρχεται από καμιά μαζική κινηματική δύναμη (κίνημα) με εμπειρία στον δρόμο και τους κοινωνικούς αγώνες και, αφετέρου, γιατί δεν έχει τη δυνατότητα να εξαγοράσει -άμεσα- το εκλογικό του σώμα (διανομή κρατικού χρήματος), χτίζοντας έναν πελατειακό μηχανισμό -αλλά ΠΑΣΟΚ- που να μπορέσει να συσπειρώσει τη βάση στο όνομα της «ταμπακέρας».

Οι ψηφοφόροι του ΣΥΡΙΖΑ αποτελούν έναν πληθυσμό πιστωτών που, μόλις δουν τις αξιώσεις τους να καταρρέουν, θα αποσύρουν την πίστωση. Η μικροαστική ανυπομονησία για αλλαγή, βασισμένη στην άρνηση για προσωπική συμμετοχή στον κοινωνικό αγώνα, είναι τυφλή και αδηφάγος· δεν την ενδιαφέρει το χρώμα του μεσσία, αρκεί να εμφανίζεται ως μεσσίας και δεν καταλαβαίνει τις παρακλήσεις του για υπομονή· θέλει ευημερία εδώ και τώρα, αλλιώς αλλάζει ψηφοδέλτιο.

Εκλογικοί πληθυσμοί όπως αυτοί, δεν μπορούν να συσπειρωθούν γύρω από έναν πολιτικό φορέα στη βάση της κοινωνικής αλληλεγγύης και του κοινού ιδεώδους· αρχικά, γιατί δεν διαθέτουν -τουλάχιστον στην επαναστατική τους εκδοχή- τίποτα από τα δύο. Η αλληλεγγύη και το ιδεώδες δηλαδή, δεν έχει γι' αυτούς ούτε ταξικό πρόσημο ούτε το στοιχείο μιας ολιστικής, αξιακής αμφισβήτησης. Η συντριπτική πλειονότητα των ψηφοφόρων των κοινοβουλευτικών κομμάτων, αντιλαμβάνονται την αλληλεγγύη ως φιλανθρωπία και τα ιδεώδη ως σχετικολογικά υπαρξιακά ευχολόγια.

Αυτό, βέβαια, δεν σημαίνει ότι ο ελληνικός λαός δεν χαρακτηρίζεται από το στοιχείο της αλληλεγγύης· απλώς δεν μπορεί η αλληλεγγύη στην παρούσα μορφή, να τον ιδεολογικοποιήσει προς την απελευθερωτική κατεύθυνση. Για όλα αυτά, δεν επιρρίπτουμε φυσικά την ευθύνη, αποκλειστικά στους ίδιους τους ψηφοφόρους· αντιθέτως αντιλαμβανόμαστε την αλλοτριωτική δυναμική του καταμερισμού της εργασίας και των ηγεμονικών μηχανισμών (Gramsci) με τους οποίους το καπιταλιστικό κράτος πολτοποιεί τον μέσο ανθρώπινο νου.

Η αστραπιαία μαζικοποίηση μιας πολιτικής δύναμης όπως ο ΣΥΡΙΖΑ με καθαρά εκλογικούς όρους, οξύνει τη διάσταση κόμματος και ψηφοφόρων· κάνει, δηλαδή, ακόμα πιο έκδηλη, την έλλειψη οργανικής σχέσης ανάμεσα στον ΣΥΡΙΖΑ και την εκλογική του βάση. Αρκεί να κοιτάξουμε τις πωλήσεις της Αυγής, τον αριθμό των μελών της νεολαίας του, το μέγεθος των μπλοκ του στον δρόμο ή, ακόμα καλύτερα, το πόσο εύκολα κινητοποιεί τον κόσμο του· και υπενθυμίζουμε ότι μιλάμε για ένα κόμμα 1,5 εκατομμυρίου ψήφων. [3]

Ο ΣΥΡΙΖΑ συμμετέχει ελάχιστα στην πραγματική διάσταση των κοινωνικών αγώνων (όπως και στην όξυνσή τους) και αυτή είναι η ξερή αλήθεια. Πέρα από κάποιους ενεργούς δημότες που συμμετέχουν στις λαϊκές συνελεύσεις της γειτονιάς τους και κάποιους γιατρούς, δικηγόρους που δραστηριοποιούνται σε κοινωνικά ιατρεία και ομάδες νομικής υποστήριξης (χωρίς φυσικά να

υποτιμάμε τίποτα απ' τα δύο), ο ΣΥΡΙΖΑ δεν έχει να επιδείξει κάποια αξιοσημείωτη εμπειρία ή τεχνογνωσία, στην από-τα-κάτω δόμηση των κοινωνικών αγώνων· δεν είναι τυχαίο ότι έχει ξεπατικώσει κάθε ιδέα και πρακτική που αναπτύσσεται εντός του αντιεξουσιαστικού χώρου τα τελευταία χρόνια.

Εντούτοις, η αυτοοργάνωση δεν απαντάται σε καμία εσωτερική διαδικασία ή πρακτική του κόμματος, την ίδια στιγμή που η έννοια της κοινωνικής αυτοοργάνωσης έχει γίνει σημαία του, ενώ τα βίαια και συγκρουσιακά ρεπερτόρια δράσης της Κερατέας και των Σκουριών γίνονται αποδεκτά στη ρητορική του ΣΥΡΙΖΑ, την ίδια στιγμή που το γραφείο τύπου του καταδικάζει τη βία και υποστηρίζει ότι υπονομεύει τους κοινωνικούς αγώνες. Όποιος έχει έστω και την παραμικρή αντίληψη, καταλαβαίνει ότι χωρίς την κοινωνική αντιβία και τις ακραίες μορφές αντίστασης των κατοίκων της λαυρεωτικής και της Χαλκιδικής, που όξυναν τον αγώνα και τον έκαναν γνωστό σε όλη την Ελλάδα, τα εν λόγω κινήματα θα είχαν ατονήσει. «Οι Πέτρες, οι μολότοφ και οι εμπρησμοί δεν έχουν θέση στις λαϊκές κινητοποιήσεις, δεν φέρουν κανένα αποτέλεσμα και ανακόπτουν τον αγώνα» – ναι, γι' αυτό ανεστάλησαν οι εργασίες κατασκευής των ΧΥΤΑ σε Κερατέα και Λευκίμμη· γι' αυτό το κίνημα των Σκουριών εισέπραξε τέτοια αλληλεγγύη και πήρε τέτοιες διαστάσεις.[4]

Παρά τα θεωρητικά τσουβαλιάσματα και παρ' όλες τις επανειλημμένες προσπάθειες του ΣΥΡΙΖΑ να ελέγξει ιδεολογικά τα νεοαναδυόμενα κοινωνικά κινήματα, κάθε προσπάθεια αποτυγχάνει παταγωδώς· αντίθετα, αποδεικνύεται ιδιαίτερα ικανός στο να αντλεί θεαματικά, την πολιτική υπεραξία της κινηματικής δράσης εν γένει, φυσικά στα πλαίσια της εκλογικίστικης, αντιληπτικής ικανότητας του μέσου τηλεθεατή.

Το τέλος των κινήματων

Υπήρξαν δυνάμεις –κυρίως του αναρχικού χώρου- εντός των κινήματων, που στην προσπάθεια να επιβάλλουν τις δικές τους αντιλήψεις και πρακτικές στα κινήματα, υπεριδεολογικοποιούν και υπερπολιτικοποιούν τους τοπικούς αγώνες, δημιουργώντας τους όρους απομαζικοποίησής τους και εξ αυτού υπονομεύοντας την επιτυχή έκβαση αυτών των αγώνων. Η πολιτική αντιπαράθεση με αυτές τις αντιλήψεις και πρακτικές, που θεωρούν οποιαδήποτε συνάρθρωση δομών άμεσης και έμμεσης δημοκρατίας και οποιοδήποτε αίτημα απευθύνεται στα αρμόδια (κρατικά) όργανα, εκ προοιμίου ενάντια στους αγώνες, είναι καθοριστική για να συνεχίσουν τα τοπικά κινήματα να έχουν πλατιά κοινωνική απεύθυνση και να διαμορφώνουν συνθήκες νίκης.[5]

Όταν ένα αριστερό κόμμα, που έχει γαλουχηθεί για χρόνια στην αντιπολίτευση, φιλοξενείται ξαφνικά στα έδρανα της κυβέρνησης, βρίσκεται αντιμέτωπο με μια σειρά από αντιφάσεις· μια απ' αυτές είναι η σχέση του με τα κοινωνικά κινήματα.[6]

Η εν λόγω αντίφαση προκύπτει από την ίδια τη φύση των κινήματων που, ως επί το πλείστον, απευθύνονται στις αρχές. Εν προκειμένω, εξετάζουμε την περίπτωση ριζοσπαστικών κινήματων, με αιτήματα που συνάδουν με το αγωνιστικό πλαίσιο μιας αριστερής πολιτικής δύναμης (π.χ. Σκουριές, Κερατέα) και όχι, λόγου χάρη, ένα κίνημα ενάντια στην ανέγερση τζαμιών στην Αθήνα.

Όντας στη θέση της κυβέρνησης, ο ΣΥΡΙΖΑ μετατρέπεται αυτομάτως σε δέκτη της διαμαρτυρίας και των αιτημάτων ενός κινήματος. Έτσι, από προωθητική δύναμη της κινηματικής δράσης, εμφανίζεται ως παθητικός φορέας λήψης αποφάσεων. Βρίσκεται, λοιπόν, δυνητικά, μπροστά σε ένα αξιολογούμενο υπαρξιακό ζήτημα: αν πυροδοτήσει ή στηρίξει ένα κίνημα που στρέφεται προς την κυβέρνηση είναι σαν να διαμαρτύρεται στον εαυτό του. Αν πάλι, ικανοποιήσει άμεσα τα αιτήματά κάποιου κινήματος, τότε σημαίνει ότι το κίνημα σταματάει αυτόματα· παύει δηλαδή η κινηματική δράση.

Ιδού λοιπόν το ερώτημα· πώς μπορεί μια κινηματική δύναμη, που υποτίθεται πως είναι ο ΣΥΡΙΖΑ, να αποτελεί πυροκροτητή των λαϊκών διεκδικήσεων και των κινήματων, όταν αναλαμβάνει τα ηνία του κράτους; Πώς μπορεί μια δύναμη που στέκεται αλληλέγγυα στα τοπικά κινήματα, να τα στηρίζει από την πλευρά της κυβέρνησης; Θα ήταν τουλάχιστον αστείο να βλέπαμε μια κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ να στέλνει τα στελέχη της δίπλα στους αγωνιζόμενους κατοίκους μιας περιοχής, για να στηρίξουν τον αγώνα τους ως μέσο πίεσης προς την κυβέρνηση. Απαντούμε, λοιπόν, γρήγορα και ξεκάθαρα:

Η κυβέρνηση βρίσκεται σε δομική σύγκρουση με ένα κίνημα ανεξάρτητα από το αν συμφωνεί ή διαφωνεί με το περιεχόμενο των αιτημάτων του, γιατί το απειλεί ήδη σε οντολογικό επίπεδο· στέκεται, δηλαδή, ανταγωνιστικά στην ίδια την ουσία του κοινωνικού κινήματος που είναι ο εξωθεσμικός του χαρακτήρας. Μια κυβέρνηση δεν μπορεί να στηρίξει ένα κίνημα, παρά μόνο για να το αποφορτίσει - έστω και μέσω της διαπραγματεύσεως- και να το μετατρέψει σε μια μη-κινηματική ομάδα πίεσης.

Δεν υπάρχουν θεσμικά «κινήματα», δηλαδή κύτταρα συλλογικής δράσης και κινητοποίησης εντός του θεσμικού (κυβερνητικού, κρατικού, διοικητικού κλπ.) πεδίου. Η μόνη σχέση ενός κινήματος με τους θεσμούς είναι αποκλειστικά είτε μια πιθανή στήριξη της εξωθεσμικής του δράσης από θεσμικούς φορείς (π.χ. δήμαρχος) είτε η επικουρική-εργαλειακή χρήση της θεσμικής οδού (π.χ. προσφυγή στο Συμβούλιο της Επικρατείας). Το «κίνημα», λοιπόν, είναι και θα παραμείνει μια εξωθεσμική συλλογική μορφή πάλης για τους καταπιεσμένους.

Μια κυβέρνηση έχει δύο επιλογές απέναντι σ' ένα νεοεμφανιζόμενο κίνημα· ή να ικανοποιήσει τα αιτήματά του ή να συγκρουστεί μαζί του. Μέση λύση δεν υπάρχει· είτε συγκρούεται μαζί του, ανοίγοντας άλλο ένα μέτωπο, είτε ικανοποιεί συνολικά ή εν μέρει τα αιτήματά του, σταματώντας το ολοκληρωτικά, ή το αναστέλλει προσωρινά.

Ας εξετάσουμε λίγο τις εν λόγω επιλογές, με φόντο τις κινητοποιήσεις ενάντια στα μεταλλεία των Σκουριών. Μια πιθανή κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ, δεν θα μπορούσε φυσικά (αν δεν θέλει να γίνει περίεργος) παρά να στραφεί κατά των αξιώσεων της «El dorado gold» και να εμποδίσει τη διεξαγωγή των εργασιών της εκ των άνω, ικανοποιώντας τα αιτήματα του κινήματος κατά των μεταλλείων. Όπως είναι προφανές, αυτό θα σήμανε αυτόματα και το τέλος του αγώνα των κατοίκων της Χαλκιδικής· το κράτος (ΣΥΡΙΖΑ) θα λάμβανε τα εύσημα από τη, μέχρι πρότινος, μαχόμενη τοπική κοινωνία και όλα θα λύνονταν διά της θεσμικής οδού. Ας υποθέσουμε, τώρα, ότι αυτή η τακτική συνεχίζεται για κάποιο διάστημα· ας υποθέσουμε, δηλαδή, ότι ο ΣΥΡΙΖΑ, καταφέρνει να δομήσει μια κυβέρνηση αδιάφθορη και φερέγγυα ως προς το «ριζοσπαστικό» της προφίλ, τουλάχιστον για το πρώτο διάστημα. Τι θα γινόταν σε αυτή την περίπτωση;

Θα είχαμε την πλήρη απαξίωση της κινηματικής δράσης ως ρεπερτόριο δράσης και, παράλληλα, την εδραίωση μιας τακτικής, απευθείας προσφυγής στα διαπραγματευτικά όργανα της κυβέρνησης από την πλευρά των πολιτών. Και τώρα θα ρωτήσει κανείς: μα γιατί να υπάρχουν κινήματα αν η κυβέρνηση είναι συγκαταβατική; Η κινηματική δράση είναι αυτοσκοπός;

Ασφαλώς ναι, στον βαθμό που ριζοσπαστικοποιεί και διαπαιδαγωγεί την κοινωνία σε μια κουλτούρα αντίστασης, μαχητικότητας και αυτοοργάνωσης· στον βαθμό που κρατάει ζωντανό το ένστικτο της εξέγερσης (Μπακούνιν) και εμποτίζει έναν λαό με πολιτική συνείδηση[7] (το αναγκαίο έτερον ήμισυ της ταξικής συνείδησης που, εν τη ενώσει τους, μας δίνουν την επαναστατική συνείδηση)· στον βαθμό, τέλος, που ένας λαός μέσω της κινηματικής δράσης, συνηθίζει να αντιστέκεται, δημιουργώντας μια παράδοση –αυτή τη φορά- κινηματική, ένα «έθιμο» αντίστασης.

Η κινηματική δράση και το ένστικτο της εξέγερσης, δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται ως περίπτωση, αλλά ως απόδειξη της ζωτικότητας μιας κοινωνίας· η συλλογική δράση και η εξέγερση, δηλαδή, αποδεικνύουν ότι μια κοινωνία είναι ζωντανή.[8] Ακόμα, διατηρούν αναμμένη τη φλόγα της εξεγερσιακής προοπτικής σε διεθνές επίπεδο· συντηρούν, δηλαδή, τη διεθνιστική διάσταση του κοινωνικού αγώνα και του προτάγματος της κοινωνικής απελευθέρωσης. Σε αντίθεση, για παράδειγμα, με τον μαχόμενο ευρωπαϊκό νότο, στις εύρωστες σκανδιναβικές χώρες η συλλογική δράση κινείται σε μηδενικά επίπεδα· η κοινωνική νηνεμία του βορρά δεν μπορούμε να πούμε σε καμία περίπτωση ότι συμβάλλει ιδιαιτέρως στην προοπτική της δημιουργίας ενός ευρωπαϊκού ή, ευρύτερα διεθνούς, ανατρεπτικού κινήματος. Τι μπορεί να προσθέσει η Ολλανδία ή η Δανία στον αγώνα των εξεγερμένων ανά τον κόσμο;

Συνεχίζοντας την απάντησή μας, θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι μια περίοδος μπορεί να χαρακτηρίζεται από κυβερνητική συγκαταβατικότητα (π.χ. πιθανώς το πρώτο διάστημα διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ), τα χρόνια όμως περνούν και η μια περίοδος διαδέχεται την άλλη. Τα πρώτα χρόνια διακυβέρνησης του ΠΑΣΟΚ, χαρακτηρίζονταν από βαθιά συναίνεση ως προς τις λαϊκές διεκδικήσεις, μερικά χρόνια αργότερα όμως, το κράτος έδειξε και πάλι την πραγματική του μορφή. Όσοι έχουν τη διάθεση να επενδύσουν για άλλη μια φορά στο ευγενικό του προσώπειό ας το κάνουν· οι αναρχικοί θα συνεχίσουν να κοιτούν ξεροκέφαλα την ιστορία και την αλήθεια της.

Στη διακυβέρνηση της αριστεράς, τα κινήματα θα προβάλλονται από το κράτος ως δυνητικά μέσα αγώνα ενάντια στην επόμενη κυβέρνηση ή, ακόμα χειρότερα ίσως, υπονομευθούν από συντηρητικές και ακροδεξιές –αντιπολιτευτικές- δυνάμεις. Οι αυτοοργανωμένες λαϊκές συνελεύσεις θα στήνονται με την ευλογία του κράτους, θα οργανώνουν «δημόσιους διαλόγους» και όχι κινητοποιήσεις, και δεν θα στήνουν κανένα «Άπαρτο κάστρο»[9]· αντίθετα, θα συνεδριάζουν στις αίθουσες των δημοτικών συμβουλίων και θα λειτουργούν ως όργανα συλλογικής αυτομόρφωσης πάνω στην κρατική προπαγάνδα.

Τι να κάνουμε;

Στην περίπτωση που μια κυβέρνηση αριστεράς, όπως ο ΣΥΡΙΖΑ, ακολουθήσει συναινετική προς τα κινήματα στρατηγική (τουλάχιστον στην αρχή), σημαίνει πως η ριζοσπαστική κινηματική δράση στην Ελλάδα τίθεται αυτομάτως σε ύφεση ή και σε διαρκή αναστολή. Μια κυβερνητική στρατηγική ικανοποίησης και συνεργασίας με τα κινήματα, θα σημαίνει αυτόματα την εξάλειψη των κινήματων εν τη γενέσει τους ή, ακόμα χειρότερα, την προληπτική τους κατάσβεση πριν καν προλάβουν να ξεσπάσουν.

Η αυτοοργάνωση, η αυτοδιαχείριση και η άμεση δημοκρατία, θα συνδεθούν στη λαϊκή συνείδηση με το κράτος και μάλιστα στην πιο ακάθαρτη, αντεπαναστατική τους μορφή· ο κοινωνικός επαναστατικός αγώνας θα πάει για άλλη μια φορά μερικά βήματα πίσω. Η συνειδησιακή διαπλαστική δυναμική του

κράτους, θα περιβληθεί αριστερο-προοδευτικό-κινηματικό μανδύα και κάθε κίνηση κρατικής αυθαιρεσίας θα «χρεώνεται» στις ευρύτερες ριζοσπαστικές δυνάμεις.

Για όλα αυτά και για χιλιάδες άλλους λόγους, η θέση των αναρχικών σε μια πιθανή κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ πρέπει να είναι σταθερή και αμετακίνητη. Καμία υποχώρηση, καμία συναίνεση και καμιά ανοχή στο κράτος και τους επίδοξους διαχειριστές του. Η αυτοοργάνωση, η εργατική αυτοδιαχείριση, η κοινωνική αλληλεγγύη και ο ταξικός αγώνας ενάντια στο κεφάλαιο και τον στρατό του, δεν γίνεται με κρατική χρηματοδότηση και χαμόγελα προς κάθε κατεύθυνση, αλλά με αγώνες, συγκρούσεις και στερήσεις· όχι στα πλαίσια μιας αιώνιας αναμονής για την παγκόσμια επανάσταση, αλλά και όχι στην υποχώρηση της μικροαστικής ανυπομονησίας για μια κάποια αλλαγή.

Σημειώσεις:

[1] Συνέντευξη στην εφημερίδα Τα Νέα, 3.11.75 του Παπανδρέου Α., Για μια σοσιαλιστική κοινωνία, Αθήνα, εκδ. Αιχμή, 1977, σ. 45-46.

[2] Κονδύλης Π., Η παρακμή του αστικού πολιτισμού, Αθήνα, εκδ. Θεμέλιο, 2007, σ. 31.

[3] Αν εξετάσουμε το μοντέλο του ΣΥΡΙΖΑ συνολικά, θα διαπιστώσουμε ότι βρίσκεται σε αρκετά διαφορετική θέση από γνωστές, ευρωπαϊκές αριστερές δυνάμεις των ημερών μας. Έχει ελάχιστη επιρροή στο συνδικαλιστικό πεδίο και οι δυνάμεις του στον δρόμο δεν ξεπερνούν τη δυναμική της ΑΝΤΑΡΣΥΑ. Απέχει πόρρω, για παράδειγμα, τόσο από τον ισπανικό Συνασπισμό της αριστεράς (IU) όσο και από το Γαλλικό κομμουνιστικό κόμμα(PCF), που έχουν και τα δύο ισχυρή παρουσία στο συνδικαλιστικό πεδίο. Βλ. Izquierd Unida(η μεγαλύτερη δύναμη του συνασπισμού είναι το γνωστό από την εποχή του εμφυλίου, Ισπανικό Κομμουνιστικό κόμμα – PCE) και Parti Communiste Francais. Τα συνδικάτα που βρίσκονται κοντά στα δύο κόμματα είναι τα CCOO (Comisiones Obreras) στην Ισπανία και η CGT(Confederation Generale Du Travail) στη Γαλλία, αντίστοιχα.

[4] Χαρακτηριστικά, αναφέρουμε ότι πριν τον εμπρησμό του εργοταξίου στις 15 Φεβρουαρίου του 2013, το θέμα είχε θαφτεί από τα ΜΜΕ, ενώ οι πορείες αλληλεγγύης σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη(Ιούνιος 2012) αριθμούσαν μερικές εκατοντάδες. Μετά από τον εμπρησμό και τις διαστάσεις που πήρε το ζήτημα, πραγματοποιήθηκαν δύο μαζικότερες πορείες αλληλεγγύης με χιλιάδες κόσμου σε Αθήνα (12Μαρτίου 2013) και Θεσσαλονίκη(9 Μαρτίου 2013). Στην πορεία της Θεσσαλονίκης συμμετείχαν πάνω από 10 χιλιάδες άτομα.

[5] Κείμενα θέσεων του 6ου συνεδρίου της νεολαίας ΣΥΝ, Κεφάλαιο 2 – «Κινήματα πόλης και οικολογικοί αγώνες»,<http://archive-gr.com/page/1903877/2013-04-22/http://www.neolaiasyn.gr/theseis.php?id=714> . Στο εν λόγω εδάφιο, η νεολαία ΣΥΝ προφανώς

μπερδεύει τον αναρχικό χώρο με το ΚΚΕ(τουλάχιστον σε ό,τι αφορά το πρώτο μέρος). Αν, λοιπόν, τα παραπάνω γραφόμενα δεν είναι προϊόν παραδρομής, θα παρακαλούσαμε τη νεολαία να μας δώσει το παράδειγμα ενός τοπικού αγώνα που απομαζικοποιήθηκε λόγω της υπονομευτικής δυναμικής του αναρχικού χώρου.

[6] Υπάρχουν και κοινωνικά κινήματα που δεν απευθύνονται αναγκαστικά στις αρχές. Στον απρόν κείμενο, όμως, αναφερόμαστε στα κοινωνικά κινήματα με πολιτική διάσταση, σε όσα δηλαδή στρέφονται προς τις αρχές για την ικανοποίηση των αιτημάτων τους. Βλ. Neveu E., Η κοινωνιολογία των κοινωνικών κινημάτων, Αθήνα, εκδ. Σαββάλας, 2010.

[7] Βλ. Μπακούνιν Μ., Μαρξισμός, ελευθερία και κράτος, στο anthoustoukakou.blogspot.gr/2012/07/1.html.

[8] «[...] ένας λαός, ο οποίος κάτω από ένα οποιοδήποτε πρόσχημα, μπορεί να υποφέρει την τυραννία, αναγκαία χάνει τελικά τη σωτήρια συνήθεια της εξέγερσης, ακόμα και το ίδιο το ένστικτο της εξέγερσης», Μπακούνιν, στο ίδιο.

[9] Το ανταγωνιστικό πολιτικό στέκι «Άπαρτο Κάστρο» ήταν ένας αυτοσχέδιος χώρος, που λειτούργησε ως κέντρο αγώνα για τους κατοίκους της Κερατέας, κατά τη διάρκεια των κινητοποιήσεων ενάντια στον ΧΥΤΑ.